

Bønner for Europa

Dominikanernes kommisjon for rettferdighet og fred oppfordrer oss alle til å be spesielt for Europa og Europas fremtid rundt 29. april, festen for Den hellige Katarina av Siena OP.

Vår Far, du som er opphav til all rettferdighet, gi oss styrke til å skape rettferd for alle vi møter, og i sær for de fattigste blant oss.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

Vår Far, du som ga oss din Sønn, vår Herre Jesus Kristus, fredsyrsten, skjenk oss fred i hjertet, og hjelp oss til å virke for fred i Europa og i verden i dag.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

Vår Far, du som sendte oss Den Hellige Ånd, gi visdom til alle som har politisk, økonomisk og kulturelt ansvar i Europa. Velsign alle som arbeider i internasjonale institusjoner, og gjør dem til talerør for fred og rettferd i ditt rikes tjeneste.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

Vår Far, du som er ett med din Sønn, han som også bød oss å være ett med Ham, hjelp oss å bygge enhet og samhold i våre familier, i våre samfunn, på våre arbeidsplasser, i våre byer, i våre land og over hele verden.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

Vår Far, du som er barmhjertighetens og den gode viljes kilde, lær oss å vise respekt for alle og oppdage mangfoldets rikdom, i det vi etterligner din kjærlighet.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

Vår Far, du som er all kjærlighets opphav, gi oss mot til daglig å følge og etterligne din Sønn, vår Herre Jesus Kristus, han som ble korsfestet for vår skyld, slik at kjærligheten kan vokse i våre samfunn.
HERRE, HØR VÅR BØNN.

La oss be med Katarina av Siena:
*Hellige Ånd, ta bolig i mitt hjerte.
Trekk meg nærmere deg, min Gud,
og fyll meg med kjærlighet til min neste.
Beskytt meg, Kristus, mot alle onde tanker,
og la din kjærlighet tenne en flamme i meg,
så alle byrder blir lette å bære.
Hellige Far og kjære Herre,
hjelp meg i mine tjenester og handlinger.
Kristi kjærlighet! Amen*

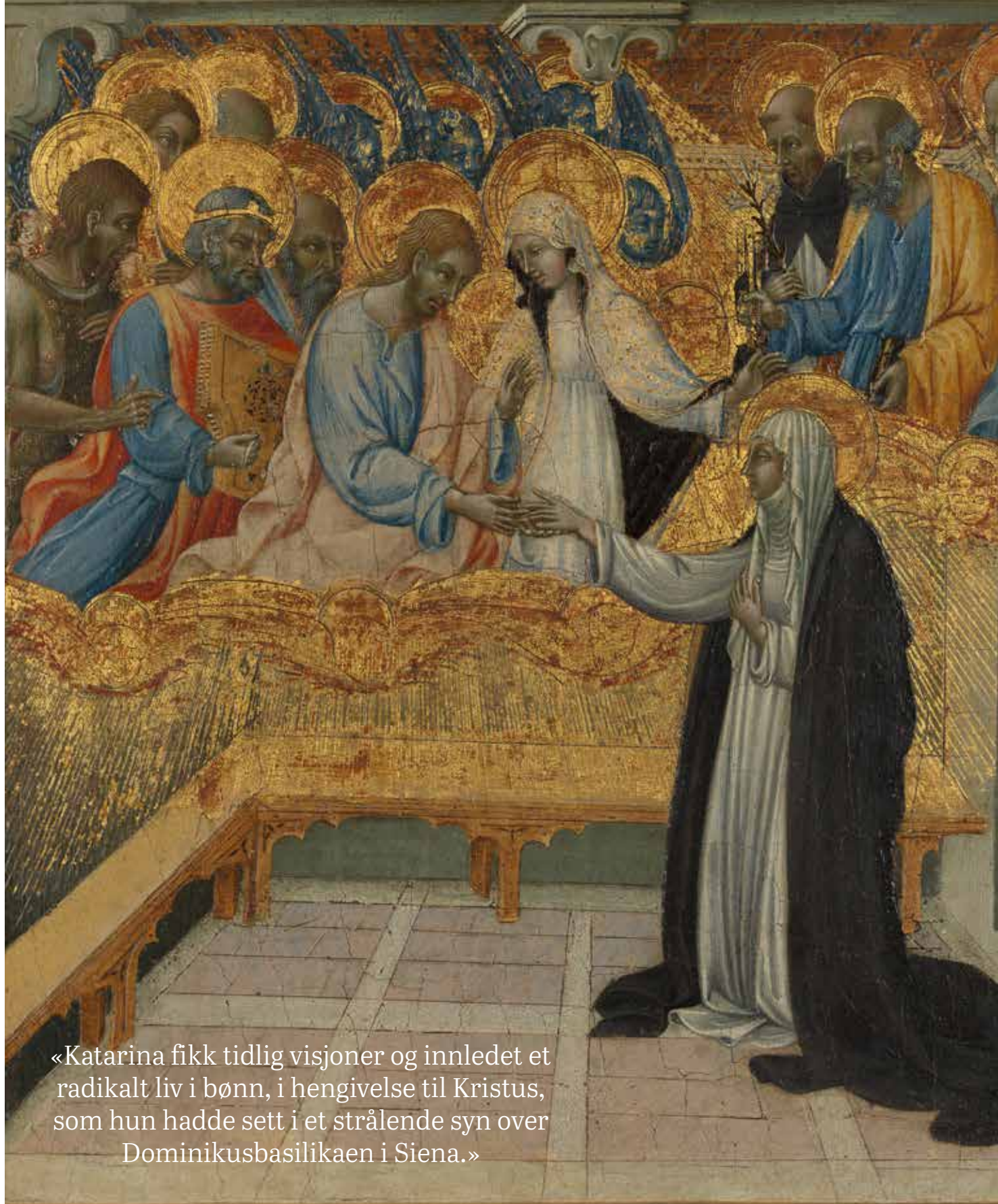

Det offisielle bildet for kommisjonens initiativ er tegnet av sr. Dana Benedicta på Katarinahjemmet i Oslo.

Statuen av Katarina
av Siena utenfor
Engelsborg i Roma.

KATARINA AV SIENAs MYSTISKE EKTESKAP:
Av Giovanni di Paolo di Grazia (ca. 1403–1482).
Henger i The Metropolitan Museum of Art i
New York.

«Katarina fikk tidlig visjoner og innledet et radikalt liv i bønn, i hengivelse til Kristus, som hun hadde sett i et strålende syn over Dominikusbasilikaen i Siena.»

KATARINA AV SIENA

Hvem var hun?

Allerede mens Katarina av Siena levde (1347–1380), hadde man problemer med å plassere henne i kjente kategorier, for hun giftet seg ikke og gikk heller ikke i kloster. Det er fremdeles vanskelig å fange henne – og samtidig er hun uimotståelig. Muligens også provoserende.

TEKST: SØSTER KATARINA GUSTAVSSON O.P.

Noen fester seg ved hennes politiske innflytelse og gjør henne til en slagferdig «politiker», andre mener hun var en from anorektiker som ikke behøvde noe mer enn Kristi legeme og blod, atter andre gjør henne til en tidlig feminist fordi hun var en talefør kvinne. Når man studerer hennes skrifter, er det likevel ikke slik hun synes å fremstå. Det hun selv gjentatte ganger nevner som et motto for sitt liv, er heller: «Guds ære, sjelenes frelse og kirkens fornyelse.»

ET LIV I TJENESTE FOR ANDRE

Katarina Benincasa ble født i 1347 i Siena i Italia, som det 25. barnet til Lapa og Jacopo. Dette var en urolig tid med konflikter mellom familier og byer. Paven levde i den franske byen Avignon og den dødbringende pesten – «svartedauden» – tok mange liv.

Katarina fikk tidlig visjoner og innledet et radikalt liv i bønn, i hengivelse til Kristus, som hun hadde sett i et strålende syn over Dominikusbasilikaen i Siena. Denne vakre og dragende visjonen ble selve gnisten til hennes uvanlige kall og livsvei. Til familiens forundring tok ikke Katarinas mystiske opplevelser slutt. De hadde forventet at hun skulle gifte seg, men hun satte seg iherdig imot, og fikk det til slutt som hun ville. Seksten år gammel ble hun opp tatt som *mantellate*, den tids legdominikanere, som stort sett var enker. I de følgende tre år levde hun i streng isolasjon i et lite rom i barndomshjemmet. Men plutselig kalte Gud henne ut av isolasjonen for at hun skulle tjene sine medmennesker.

Dette gjorde hun ved barmhjertighetsgjerninger, men også ved å dele innsiktene hun fikk av Gud gjennom kontemplasjon. Hun ble en forkynner – ja, en sann predikant. Rundt henne dannet det seg en

gruppe tilhengere, en *famiglia*, og noen av disse ble med på hennes reiser. Dominikanerordenen tildelte henne en skriftefar og veileder, den respekterte dominikanerbroderen Raimund av Capua. Han ble etter hvert også hennes disippel, og etter at hun døde forfattet han en biografi over hennes liv, *Legenda maior*. Raimund var engasjert i politiske spørsmål og oppfordret henne iblant til å megle i konflikter mellom familier og byer.

En av Katarinas etterfølgere, fr. Tomaso Caffarini, forteller at «hun hadde en spesiell sjarme, og når mange nærmet seg henne, enten det var menn eller kvinner, og uavhengig av rang eller yrke, gjorde hun dem alle bedre og førte dem tilbake til Gud.» Katarina utstrålte en styrke og en glød som hentet næring i bønner og blomstret i apostolisk tjeneste. Hun satte mennesker i bevegelse. I en av sine bønner utbryter hun: «min natur er ild.»

At hun lyktes hadde også sin pris. Katarina ble mistenkeliggjort og baktalt for sin likefremme forkynnelser og sine mange reiser, som ikke passet seg for en ugift kvinne. Andre ble misunnelige over hennes fremgang, og ikke sjelden ble de slått av hennes ydmykhet. Men hun mente at det ikke fantes en større synd enn henne selv.

DOMINIKANER, MYSTIKER OG FORKYNNER.

Katarina ble tatt inn under dominikanerordenens vinger da Raimund av Capua ble hennes skriftefar og rådgiver i 1374. Det ga henne en tilhørighet og den legitimitet hun trengte for sin gjerning. Raimund var en kjent kanonist og ble senere ordenens generalmagister og reformator. Om hun hadde handlet på egenhånd, kunne hun ha blitt angrepet eller hun kunne selv ha «flippet ut.»

Katarinas liv illustrerer tydelig den kjente ➤

«Akkurat som hos Thomas Aquinas, er en bærende tanke hos henne at 'kjærligheten følger av kunnskap'. Vi behøver kunnskap om Gud for å kunne elske Ham.»

devisen i Thomas Aquinas' *Summa Theologiae*: «*contemplata aliis tradere*», å gi fruktene av kontemplasjonen videre til andre. Dette springer ut av grunnessensen i dominikanerordenens kall. Katarina var dominikaner til fingerspissene og oppdraget var sjelenes frelse.

Katarinas liv som mystiker var uvanlig, men hun sa ikke mye om det. Raymond av Capua ba henne fortelle, og gjengav senere en del av hennes åndelige opplevelser i *Legenda maior*. De kom ofte når hun var i ekstase, og hun delte etterpå det hun hadde tatt imot fra Gud med dem som var til stede. I disse opplevelsene åpenbarte Gud det som var hennes oppdrag. Det handlet om forkynnelse i stadig større områder utenfor Siena.

I Katarinas skrifter kan vi få del i innsikter som hun hadde tatt imot, slik som i dette brevet om Jesu åpne side: «Grotten i din kropp er åpen for å gi oss varme fra kjærlighetens ild og for vårt velbefinnende.» Også Jesu sår fikk Katarina ta imot på sin egen kropp under stigmatiseringen i 1375. Hun ba om at sårene skulle være usynlige, og ble bønnhørt.

Katarina var ikke blind for sin egen svakhet. Hun innså at hun i de første årene hadde gått for langt i sin strenge askese, og rettet på dette. I brev formaner hun andre til ikke å gjøre askesen til et mål. Hovmot kan snike seg inn selv i de frommeste øvelsene så man mister fokus på målet – Gud. Hun oppfordret også til ikke å søke etter opplevelser. Noe av det vi i dag kan undre oss over, er at Katarina forsvarte kirkens korstog. Det viser i alle fall at hun levde i en annen tid enn vår.

FORFATTEREN

Katarinas skrifter ble diktert til skrivere, for i det meste av sitt liv var hun ikke skrivekyndig. Skriftene omfatter *Dialogen*, 381 brev og 26 bønner. *Dialogen* skrev hun mot slutten av sitt liv og kan sies å være et testamente over hennes modne åndelige tenkning. Skriftet er formet som en dialog mellom Gud Fader og henne selv. Brevene er lettere tilgjengelige, og speiler tydelig Katarinas personlighet. Hun skriver til alle slags mennesker: fattige, rike, konger, prostituerte, nonner, politikere, prester, fanger, paven... Hennes bønner er uttrykksfulle og ble antakelig nedtegnet av skrivere i forbindelse med hennes ekstaser.

Katarinas tekster er gjennomsyret av Bibelen og evangeliet. Ikke så underlig, siden hun levde

et liturgisk liv med tidebønner og eukaristi i St. Dominikusbasilikaen i Siena. Ellers er hun påvirket av Augustin, Thomas Aquinas og flere av samtidens forfattere som for eksempel dominikanerbroderen Domenico Cavalca.

Man finner ikke noen systematisk ordnet fremstilling hos Katarina. Hun vever inn påvirkninger fra de ulike kildene hun hadde tilgang til gjennom lesning, prekener og samtaler. Stilen er preget av hennes malende og iblant drastiske billedspråk.

Katarina har i den senere tid fått økt oppmerksomhet som forfatter, for eksempel i *Sanctity and female authorship. Birgitta of Sweden & Catherine of Siena*, redigert av Unn Falkeid og Maria H. Oen. Både Katarina og Birgitta ble med sine forfatterskap modeller for skrivende kvinner i senmiddelalderen og renessansen.

KIRKELÆREREN

Sammen med Teresa av Avila ble Katarina av Siena i 1970 utnevnt til kirkelærer av pave Paul VI. I sin begrunnelse fremhever paven hvor samstemmig alle delene av Katarinas undervisning er. Tilsammen danner de en felles og konsistent indre helhet.

Kirken bekrefter ved dette at Katarinas lære og undervisning er tidløs. Dominikaneren Thomas McDermott skriver at «Katarinas dype forståelse av læren, i sannhet gjennomtrengende, er tydelig i

hele hennes undervisning, og hennes billedspråk er den modne frukten av denne innsikten og et uttrykk for hennes originalitet.» Katarina av Siena er en av kirkens store mystiske teologer, men hun er ikke en skolelært akademiker. I stedet representerer hun en «levd teologi» som står i forbindelse med hennes egne erfaringer fra et liv med Gud. Hun er et storartet eksempel på den kristne visdommens karismatiske natur. Thomas Aquinas skriver om akkurat dette at kunnskapen om de tre personene i Gud, blomstrer hos dem som gløder i guddommelig kjærlighet: «den kunnskapen kan ikke bli fullkommen hos personer som ikke brenner av kjærlighet.»

TEMAER

Grunnlaget for Katarinas åndelige tenkning er *veritas*, sannheten. Ut fra dette behandler hun sentrale mysterier i den kristne tro, som skapelsen, inkarnasjonen, frelsen, treenigheten, mennesket skapt

**SR. KATARINA
GUSTAVSSON**

er dominikanerinne i Lunden kloster. Hun er opprinnelig svensk og har bakgrunn fra Røgle kloster utenfor Lund. Hun har oversatt boken *Katarina av Siena, hennes andliga utveckling och undervisning*, av Thomas McDermott OP (Artos, 2018)

JORDISKE LEVNINGER:
Under høyalteret i
Santa Maria Sopra
Minerva i Roma ligger
Katarina av Siena i
sin sarkofag.

i Guds bilde, bønn, kirken, den sosiale dimensjonen av troen, med mere. Hun belyser ulike aspekter av åpenbaringen og peker på hvor viktig det er å holde de åpenbarte sannheter levende i seg – og å nyte dem! Med sitt eget liv viser hun at teologiske sannheter kan bli forvandlende om man fordyper seg i dem.

Katarina har et positivt syn på fornuft og intellekt og peker på deres betydning for det indre åndelige liv. Hun nevner for eksempel kampen mellom fornuft og egenkjærlighet. Hun skriver at «vi bør feste 'intellektets øye' på den korsfestede Kristus» for å se Guds store kjærlighet til mennesket. Akkurat som hos Thomas, er en bærende tanke hos henne at «kjærligheten følger av kunnskap». Vi behøver kunnskap om Gud for å kunne elske Ham. Katarina utvikler dette i sin lære om selvinnsikt.

Andre temaer hun behandler er kraften i Kristi blod, og stadier i det åndelige liv med bildet av 'broen' som samtidig er Kristi kors. Mennesket guddommeliggjøres gradvis når det passerer de ulike stadiene ved Kristi føtter, hans åpne side og munn. Kjærligheten til Gud må vise seg i kjærlighet til medmennesket for å bli troverdig. Man behøver å «gå på to ben.»

KATARINA OG KIRKEN

Hvordan kunne en ulært ung kvinne vinne et slikt gehør hos paven? Katarina syntes å være helt uredd, båret av overbevisningen om at Gud utfordret henne. Det gjaldt intet mindre enn å få paven tilbake til

Roma og det gjaldt kirkens fornyelse. Ikke småsaker. Gjentatte ganger skrev hun til pave Gregor XI, og hun reiste til Avignon for å møte ham. Man antar at hun bidro til at han vendte tilbake til Roma i 1377, men han døde året etter. Hun støttet den etterfølgende paven, Urban VI, men skismaet var da et faktum, idet enda en pave ble utpekt, Clemens VII.

KATARINA OG THOMAS AQUINAS

Katarinas undervisning er i pakt med det Thomas Aquinas lærer. Den salige indre fattigdommen (jfr Matt 5:3) var en viktig grunnsten i Katarinas liv, og i hennes lære om selvinnsikt. Som Thomas understreker hun at Gud er den som er i seg selv, mens mennesket bare eksisterer i kraft av Ham. At Gud skaper og opprettholder menneskets liv og eksistens hvert sekund, kan bli en livgivende sannhet og en næring for bønn og hengivelse. Det er et godt eksempel på hvordan Katarina tilpasser teologiske sannheter til det indre åndelige liv.

På tross av sin sviktende helse våket Katarina i bønn. Som sitt personlige offer ba hun: «Å, evige Gud, ta imot mitt liv som et offer inn i den hellige kirkens mystiske legeme. Jeg har ingen ting annet å gi enn det du har gitt meg, så ta mitt hjerte og kryst det ut over Brudens ansikt.»

Katarina døde i Roma den 29. april 1380, bare 33 år gammel. •

Oversatt fra svensk av Jorunn Hope